

EUROPEJSKIE UGRUPOWANIA WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ (EUWT)

Europejskie ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) zostały utworzone, by ułatwić współpracę transgraniczną, ponadnarodową i międzyregionalną między państwami członkowskimi i ich władzami na szczeblu regionalnym i lokalnym. EUWT umożliwiają tym partnerom realizację wspólnych projektów, wymianę doświadczeń i usprawnienie koordynacji planowania przestrzennego.

PODSTAWA PRAWNA

Rozporządzenia (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT)

Rozporządzenie (UE) nr 1302/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 grudnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 w sprawie EUWT w odniesieniu do wyjaśniania, upraszczania i usprawniania tworzenia i funkcjonowania tego rodzaju ugrupowań.

KONTEKST

Celem EUWT jest ułatwianie i promowanie współpracy terytorialnej – w szczególności między jego członkami – obejmującej co najmniej jeden aspekt współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej, z myślą o zwiększeniu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w UE.

Ogólnie rzecz biorąc, zadania EUWT są zgodne z celami określonymi powyżej. Zadania te mogą obejmować konkretne akty współpracy terytorialnej między członkami EUWT, przy wsparciu finansowym Unii lub bez takiego wsparcia. EUWT można powierzyć zadanie realizacji programów współfinansowanych przez Unię Europejską za pośrednictwem Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego lub Funduszu Spójności czy innych projektów współpracy transgranicznej, które mogą być finansowane przez UE lub nie. Przykłady takich działań obejmują prowadzenie transgranicznych obiektów transportowych lub szpitali, wdrażanie projektów rozwoju transgranicznego lub zarządzanie nimi, a także dzielenie się wiedzą specjalistyczną i dobrymi praktykami.

STRUKTURA

EUWT mogą utworzyć partnerzy z siedzibą w co najmniej dwóch państwach członkowskich (lub jednym państwie członkowskim i co najmniej jednym państwie nienależącym do UE) i należący do co najmniej jednej z następujących kategorii:

- państwa członkowskie lub władze na szczeblu krajowym;
- władze regionalne;
- władze lokalne;
- przedsiębiorstwa publiczne lub podmioty prawa publicznego;
- przedsiębiorstwa, którym powierzono świadczenie usług w ogólnym interesie gospodarczym;
- władze krajowe, regionalne lub lokalne, podmioty lub przedsiębiorstwa z państw trzecich (z zastrzeżeniem szczególnych warunków);
- stowarzyszenia zrzeszające podmioty należące do co najmniej jednej z tych kategorii.

EUWT posiadają osobowość prawną i podlegają konwencji zawartej jednogłośnie przez ich członków. EUWT prowadzą działalność w imieniu swoich członków, którzy uchwalają statut tych ugrupowań w drodze specjalnych konwencji, które opisują organizację i działania danego EUWT. Jako wymóg minimalny, EUWT musi mieć dwa organy: zgromadzenie, w skład którego wchodzi przedstawiciele członków, oraz dyrektora, który reprezentuje EUWT i działa w jego imieniu.

Uprawnienia EUWT są z kolei ograniczone do uprawnień poszczególnych członków. Na EUWT nie można przenieść uprawnień władz publicznych, takich jak uprawnienia polityczne i regulacyjne.

Członkowie przyjmują roczny preliminarz budżetowy EUWT, na podstawie którego sporządzają sprawozdanie roczne zatwierdzone przez niezależnych ekspertów. Członkowie ponoszą odpowiedzialność finansową za wszelkie długi proporcjonalnie do swojego wkładu do budżetu.

OSIĄGNIĘCIA

Rejestr EUWT prowadzi Komitet Regionów. Wykaz obejmuje obecnie 88 EUWT, z których dwa zostały zamknięte.

Członkowie jednego EUWT (europejska sieć wiedzy o miastach – „European Urban Knowledge Network”) nie mają wspólnej granicy geograficznej. To EUWT to platforma wymiany pomysłów i doświadczeń w dziedzinie rozwoju miejskiego.

W sprawozdaniu z kwietnia 2018 r. w sprawie stosowania rozporządzenia (WE) nr 1082/2006 (rozporządzenie w sprawie EUWT) Komisja potwierdziła europejską wartość dodaną tego instrumentu: współpraca między członkami EUWT z różnych państw członkowskich i państw trzecich ułatwia podejmowanie decyzji i przyczynia się do wspólnego opracowywania celów i strategii ponad granicami krajowymi. Liczba

EUWT i członkostwo w EUWT stale rośnie w całej UE i zwiększa się ich wykorzystanie. W wyniku zmian wprowadzonych w rozporządzeniu w sprawie EUWT w 2013 r. EUWT są obecnie zaangażowane w różne programy i projekty europejskiej współpracy terytorialnej (INTERREG) oraz w realizację innych programów polityki spójności, na przykład w dziedzinie rozwoju obszarów wiejskich.

ROLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

W odniesieniu do rozporządzenia EUWT obowiązuje zwykła procedura ustawodawcza. Parlament jest zatem współprawodawcą na równi z Radą. W rozporządzeniu uwzględniono wnioski Parlamentu Europejskiego dotyczące jasnej definicji współpracy terytorialnej, konieczności wyjaśnienia odpowiedzialności finansowej państw członkowskich, a także jurysdykcji i przepisów obowiązujących w odniesieniu do publikacji lub rejestracji statutu EUWT. Rada przyjęła ponadto propozycję Parlamentu, by EUWT podlegało prawu państwa członkowskiego, w którym dane ugrupowanie posiada siedzibę statutową.

Rozporządzenie zostało zmienione pod koniec 2013 r. Celem tej zmiany było objaśnienie obowiązujących przepisów oraz uproszczenie procesu zakładania i funkcjonowania EUWT oraz doprecyzowanie zaangażowania państw trzecich. Zmienione rozporządzenie w sprawie EUWT weszło w życie 22 czerwca 2014 r.

Aby ułatwić korzystanie z tego instrumentu, Parlament położył nacisk na tworzenie powiązań z EUWT w ramach różnych instrumentów polityki, takich jak polityka spójności. Parlamentowi udało się również zapewnić, zgodnie z ramami prawnymi regulującymi okres programowania 2014–2020, by przedstawiciele EUWT zasiadali w komitetach monitorujących programów.

Pomimo pozytywnych zmian w wykorzystaniu tych instrumentów, Parlament uważa, że istnieje pole do poprawy: w [rezolucji](#) z 11 września 2018 r. w sprawie pobudzenia wzrostu gospodarczego i spójności w regionach przygranicznych UE Parlament ubolewa, że potencjał EUWT nie jest w pełni wykorzystywany. Może to wynikać częściowo z zastrzeżeń władz regionalnych i lokalnych, a częściowo z obawy przed przeniesieniem kompetencji i braku świadomości ich odpowiednich kompetencji. Ponadto Parlament wzywa Komisję, by zaproponowała środki mające na celu usunięcie przeszkód utrudniających skuteczne stosowanie tego instrumentu.

15 września 2022 r. Parlament przyjął [rezolucję](#) w sprawie regionów przygranicznych UE: „żywych laboratoriów” dla integracji europejskiej. W rezolucji zaproponowano rozwiązanie problemów strukturalnych, z jakimi borykają się wszystkie regiony przygraniczne, za pomocą specjalnego programu pomocy regionalnej. Wystąpiono w niej również o przeznaczenie 0,26 % budżetu polityki spójności UE na sprostanie wyzwaniom strukturalnym na obszarach przygranicznych. Sprecyzowano, że kwota ta powinna zostać przyznana na początku nowego okresu programowania budżetowego (2028–2034) i powinna być przydzielana EUWT lub podobnym strukturom w regionach przygranicznych.

Frédéric Gouardères
10/2023

